

4. Дьяченко, М.И. Психологические проблемы готовности к деятельности / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович. – Минск : БГУ, 1976. – 175 с.
5. Ипполитова Н.В. Система профессиональной подготовки студентов педагогического вуза: личностный аспект: Монография / Н.В. Ипполитова, М.А. Колесников, Е.А. Соколова. – Шадринск : Исеть, 2006. – 236 с.
6. Дурай-Новакова К.М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности : автореф. дисс. на соискание научной степени д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / К.М. Дурай-Новакова. – М., 1983. – 32 с.
7. Життєва компетентність особистості: Науково-методичний посібник / [за ред. Л.В.Сохань, І.І.Єрмакова, Г.М.Несен]. – К. : Богдана, 2003. – 520 с.
8. Свистун В.І. Теорія і практика підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі до управлінської діяльності: дис. д-ра пед. наук : 13.00.04 / В.І. Свистун. – К., 2007. – 505 с.
9. Словник психолого-педагогічних понять і термінів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/psychology/1270>
10. Моляко В.А. Психология творческой деятельности / В.А. Моляко. – К. : Знание, 1978. – 46 с.

УДК 378.147-058.243.3

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ АГРОНОМІВ

Курбатова Ю.В., старший викладач

Дніпропетровський державний аграрний університет

У статті вивчається проблема формування професійної готовності майбутніх агрономів. Формування професійної готовності й компетентності розглядається як один із складників розвитку професійного становлення фахівців.

Ключові слова: професійна готовність, професійне становлення, компетентність, шляхи формування, агроном.

Курбатова Ю. ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ АГРОНОМОВ / Днепропетровский государственный аграрный университет, Украина.

В статье изучается проблема формирования профессиональной готовности будущих агрономов. Формирование профессиональной готовности и компетентности рассматривается как одна из составляющих развития профессионального становления специалистов.

Ключевые слова: профессиональная готовность, профессиональное становление, компетентность, пути формирования, агроном.

Kurbatova Y. FORMING PROFESSIONAL PREPAREDNESS OF FUTURE AGRONOMISTS / Dnipropetrovsk State Agrarian University, Ukraine.

The article deals with the problem of forming professional preparedness of future agronomists. Forming professional preparedness and competence as an element of the development of professional formation of specialists is defined.

Key words: professional preparedness, professional formation, competence, ways of formation, agronomist.

Організація професійної освіти стрімко змінилася за останні роки під впливом таких чинників, як поява й поширення нових виробничих та інформаційних технологій, стирання чітких меж між окремими сферами діяльності професіоналів, виникнення необхідності переорієнтації підготовки представників багатьох професій у відповідності з вимогами сьогодення. Водночас створюються нові умови для професійного розвитку та саморозвитку особистості, яка прагне стати компетентним і успішним фахівцем-агрономом.

Педагогічні дослідження професійної готовності майбутніх фахівців-аграріїв зосереджені на вивченні таких питань: професійна спрямованість особистості студента-аграрія (Л.Сподін), професійне становлення студенток в аграрних ВНЗ (С.Виговська), професійна підготовка студентів різних сільськогосподарських спеціальностей (Н.Кожемякіна, В.Лозовецька, В.Свистун, М.Хоменко та ін.). Водночас проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців-агрономів у ВНЗ, зокрема, формування професійної готовності, потребують окремого дослідження.

Мета статті – розглянути питання формування професійної готовності агрономів професійної у навчально-виховному процесі аграрних вищих навчальних закладів.

У своєму дослідженні виходимо з того, що формування професійної готовності майбутніх фахівців-агрономів є складником розвитку їхнього професійного становлення. Професійне становлення фахівця розглядаємо у контексті його особистісного становлення. При цьому спираємось на запропоновані науковцями закономірності розвитку особистості:

- розвиток особистості має наслідувальний характер;
- особистість людини розвивається під впливом середовища;
- людська особистість розвивається внаслідок впливу на всі сторони її психіки;
- людина розвивається в діяльності;
- зміна особистості вимагає зміни ставлення до неї [8].

Серед вищевказаних закономірностей особливо значущими для нашого дослідження є вплив середовища на розвиток особистості й діяльнісний підхід до розвитку особистості та різних аспектів її становлення, зокрема, професійного.

Під професійним становленням розуміємо процес формування професійного самосприйняття, професійної компетентності та професійної готовності студентів. На нашу думку, формування професійного становлення майбутніх агрономів є багатовимірним процесом, який здійснюється в аграрних ВНЗ у рамках цілісного педагогічного процесу як цілеспрямованої, мотивованої, доцільно організованої та змістовно-насиченої системи взаємодії суб'єктів та об'єктів навчально-виховного процесу щодо підготовки студентів до професійної діяльності й суспільного життя [6]. Приєднуємось до думки більшості педагогів-дослідників, які вважають метою підготовки фахівців в умовах вищого навчального закладу професійну готовність студентів, що формується протягом усієї тривалості навчально-виховного процесу.

Професійну готовність студентів як майбутніх фахівців-агрономів розглядаємо як інтегративну особистісну якість і суттєву передумову ефективності їхньої професійної діяльності після закінчення ВНЗ. Професійна готовність допомагає молодому фахівцю успішно виконувати свої обов'язки, правильно використовувати знання, досвід, зберігати самоконтроль і перебудовуватися при появі непередбачених перешкод. Професійна готовність студента – вирішальна умова швидкої адаптації до умов праці, подальшого професійного їх вдосконалення та підвищення кваліфікації.

Як професійно важлива якість особистості професійна готовність студента є складним психологічним утворенням і включає такі компоненти:

- мотиваційний;
- орієнтаційний;
- операційний;
- вольовий;
- оцінковий.

Достатня розвиненість і прояв цих компонентів та їх цілісної єдності – показник високого рівня професійної готовності випускника ВНЗ до праці. Істотним компонентом професійної готовності є психологічна готовність, яка може виступати як у вигляді стійких установок, мотивів, рис характеру, так і у вигляді психічного стану. Психічний стан готовності особистості студента – це його внутрішня налаштованість на певну поведінку при виконанні навчальних і трудових завдань, орієнтованість на активні і доцільні дії (під час навчання і з початком роботи після вишу).

Обидва види готовності студента до праці – професійна і психологічна – перебувають у єдності й взаємодіють у ході його діяльності. Одним з показників професійної готовності студента є професійна мобільність, яка залежить від підготовленості студента не до одного, а до різноманітних видів діяльності; до розуміння принципів функціонування не однієї соціальної спільності, а різних; до участі в діяльності різних соціальних спільнот з існуючими в них правилами; до координації різних типів діяльності при збереженні свого «Я» одночасно в різних соціальних спільнотах і, нарешті, впливу на розвиток цих спільнот; до створення в разі практичної необхідності нових соціальних спільнот і проектування відповідних їм видів діяльності.

Професійна мобільність має бути результатом оволодіння не одним видом підготовленості до діяльності, а історично утвореними узагальненими формами і способами діяльності [7].

Проте неможливо говорити про досягнення професійної готовності студентів, не звертаючись до такого поняття, як професійна компетентність. Це багатоаспектне явище, яке розглядається у численних працях вітчизняних і зарубіжних вчених. Професійна компетентність визначається як певне підтвержене право належності до певної професійної групи працівників, що визнається з боку соціальної системи в цілому і представниками не лише конкретної професійної групи, а й інших соціальних і професійних груп. Крім того, професійна компетентність визначає обсяг компетенцій, коло повноважень у сфері професійної

діяльності. У більш вузькому розумінні під професійною компетентністю розуміється коло питань, у яких суб'єкт має пізнання, досвід і сукупність яких відображає соціально-професійний статус і професійну кваліфікацію, а також якісь особистісні, індивідуальні особливості (здібності) або якості, що забезпечують можливість реалізації певної професійної діяльності [5].

Таким чином, метою педагогічної діяльності аграрного ВНЗ, на наш погляд, є формування професійної готовності студентів, в тому числі і майбутніх агрономів, їхнє професійне становлення. До цілей професійної підготовки має належати й формування професійної компетентності майбутніх агрономів [1]. В умовах вищого навчального закладу необхідно створити умови, що сприяли б досягненню цих цілей. При визначенні умов потрібно враховувати всі складові педагогічного процесу у ВНЗ. Розглянемо навчальний процес як одну із складових педагогічного процесу і ті умови, що можуть сприяти формуванню професійної готовності й розвитку професійного становлення студентів.

Сутність навчання у вищій школі відрізняється своєю специфікою як процесу викладання, так і учіння, що зумовлено метою і завданнями вищої школи. На нашу думку, викладач вищої школи при організації навчального процесу окремої навчальної дисципліни повинен враховувати взаємозв'язок з іншими дисциплінами для того, щоб сформувати в студентів цілісне розуміння професії та професійної діяльності. Адже неможливо виховати професійно сформовану особистість без розуміння міждисциплінарного зв'язку навчальних предметів. Для того, щоб виховати це розуміння, у ВНЗ можна організувати, наприклад, науково-практичні студентські конференції. Важливим у цьому сенсі є також зв'язок з виробництвом (починаючи від екскурсій на виробництво та зустрічей із провідними фахівцями галузі і закінчуючи навчально-виробничими практиками протягом навчання та переддипломною, остання включає в себе також основу наукового дослідження, що проводить студент).

Проведений розгляд питання формування професійної готовності майбутніх агрономів дозволяє зробити висновок про те, що формування професійної готовності є одним із складників розвитку професійного становлення фахівців. Майбутній агроном має не тільки засвоїти певний обсяг знань, умінь і навичок, але й бути готовим до застосування їх у стандартних та проблемних ситуаціях при виконанні своїх професійних обов'язків.

Перспективи подальшого дослідження пов'язані з вивченням питань професійного самосприйняття, професійної компетентності й формування ключових компетенцій майбутніх фахівців-агрономів у навчально-виховному процесі аграрних вищих навчальних закладів освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амеліна С.М. Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх інженерів / С.М. Амеліна // Педагогічний альманах: збірник наукових праць / [редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін.]. – Херсон : РІПО, 2010. – Вип. 5. – С. 78–83.
2. Виговська С.В. Професійне становлення студенток у вищих аграрних навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / С.В.Виговська. – Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2006. – 20 с.
3. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб. / [М.Ф.Степко, Я.Я.Болюбаш, В.Д.Шинкарук та ін.]; за ред. В.Г.Кременя. – К. : Освіта, 2004. – 384 с.
4. Зеер Э.Ф. Модернизация профессионального образования: компетентностный подход / Зеер Э.Ф., Павлова А.М., Сыманюк Э.Э. – М., 2005. – 216 с.
5. Молчанов С.Г. Профессиональная компетентность и система повышения квалификации педагогических и управленческих работников [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.lib.csu.ru/vch/5/2001_01/008.pdf.
6. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / В.Л. Ортинський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
7. Педагогика: большая современная энциклопедия / [сост. Рапацевич Е.С.]. – Мн. : Современное слово, 2005. – 720 с.
8. Фіцула М.М. Педагогіка / М.М. Фіцула. – Тернопіль : Навчальна книга. – Богдан, 2003. – 192 с.
9. Хоменко М.П. Організаційно-методичне забезпечення практичної підготовки студентів техніко-технологічних спеціальностей у вищих аграрних навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / М.П. Хоменко. – Національний аграрний ун-т. – К., 2005. – 22 с.